

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle
StV@eduskunta.fi

Asia: HE 182/2025 vp

**KIRJALLINEN LAUSUNTO EDUSKUNNAN SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE
HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI POLIISILAIN MUUTTAMISESTA JA SIIHEN
LIITTYVIKSI LAEIKSI**

Kuluttajaliitto ry (jäljempänä Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta antaa eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle kirjallinen lausunto otsikkoasiasta. Kuluttajaliitto esittää kohteliaimmin poliisilain 4 luvun 5 §:stä seuraavat huomiot:

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että poliisilakiin lisättäisiin uusi säännös poliisin mahdollisuudesta saada tietyin edellytyksin henkilön henkilöllisyys- ja läsnäolotieto yksittäisessä tapauksessa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajalta. Kuten esityksessä on tunnistettukin, oikeustila nykyään on jokseenkin epäselvä.

Kuluttajaliitto kannattaa lämpimästi ehdotettua poliisilain 4 luvun 5 §:n 7 kohtaa, jossa säädetään poliisin oikeudesta saada välttämättömiä tietoja henkilön läsnäolosta tai henkilöllisyydestä kadonneen tai kadonneeksi epäillyn tai mahdollisesti hengen tai terveyden vaarassa olevan henkilön löytämiseksi. Hallituksen esityksessä todetaan (s. 47), että vuonna 2023 poliisilla oli poliisin omien tilastojen mukaan yli 3800 kadonneeseen vanhukseen, kehitysvammaiseen tai sairaaseen henkilöön liittyvää tehtävää. Osoituksena oikeustilan epäselvyydestä on esimerkiksi korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu KHO 2024:80, jossa korkein hallinto-oikeus päätyi erilaiseen tulkintaan kuin alempi oikeusaste. Nyt ehdotettu sääntely vastaisi korkeimman hallinto-oikeuden tulkintakäytännön muodostamaa oikeustilaa.

Esityksen valmisteluvaiheen lausuntopalautteessa ja myös hallituksen esityksen tekstissä on arvioitu ehdotetun sääntelyn vaikutusta hoitoon hakeutumiseen. Kuluttajaliitto toteaa, että hoitosuhteen luottamuksellisuuden periaatteen näkökulmasta arvio on tärkeä. Kuluttajaliitto on kuitenkin yhtä mieltä siitä, että jos henkilö syyllistyy rikokseen vasta hakeuduttuaan sosiaali- tai terveydenhuoltoon, tietojen antamisen näiden sosiaali- ja terveydenhuollossa tapahtuneiden rikosten paljastamiseksi ja selvittämiseksi ei voida katsoa vaarantavan henkilön hoitoon hakeutumista. Näin ollen esimerkiksi säännökseen ehdotettujen 3 ja 4 kohdan ei Kuluttajaliiton näkemyksen mukaan voida arvioida muodostavan riskiä hoitoon hakeutumiselle, vaan edistävän hoitohenkilöstön ja muiden potilaiden turvallisuutta sekä omaisuuden suojaa.

Kuluttajaliitto pitää kuitenkin tärkeänä hallituksen esityksessäkin todettua (s. 49), että säännöksessä on huomioitu myös, että **poliisi ei voisi pyytää missään tilanteissa tietoja esimerkiksi huumausaineen käyttörikoksiin liittyen**. Näin ollen huumausaineen käyttäjien mahdollisuudet hakeutua hoitoon eivät vaarantuisi.

Hallituksen esityksessä käsitellään myös psykiatrasta hoitosuhdetta koskevaa korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisua KHO 2025:11, jossa korkein hallinto-oikeus antoi merkitystä sille, että kysymys oli nimenomaan psykiatrisesta hoitosuhteesta, jossa luottamuksellisuus on keskeinen osa hoitoa. Korkeimman hallinto-oikeuden mukaan tietoa hoitosuhteesta psykiatriseen hoitolaitokseen oli pidettävä sellaisena oikeudenkäymiskaaressa tarkoitettuna terveydentilaa koskevana arkaluonteisena tietona, joka kuului todistamiskiellon piiriin. Poliisilla ei ollut oikeutta saada pyytämäänsä tietoa, vaikka rikosepäily kohdistui palvelunantajan toimitiloissa tapahtuneeseen. Kuluttajaliitto haluaakin kiinnittää valiokunnan huomion siihen, että vaikka tietojen luovutus koskisi henkilöllisyyttä ja läsnäoloa, poliisi saisi myös henkilön terveyttä koskevia tietoja tilanteissa, joissa ne on pääteltävissä hoitoa antavan yksikön nimestä. Tällöin esimerkiksi erityissuojattuja tietoja henkilön psykiatrisesta hoitosuhteesta kohdeltaisiin sääntelyssä samanarvoisina kuin muita terveystietoja, mikä olisi muutos nykyiseen terveystietojen salassapitoparadigmaan.

Helsingissä 19.3.2026

Kuluttajaliitto ry

Ella Ylikarhu, juristi. OTM, TM